

Minzcuz Sawcih Okbanj Cienhangh Swhginh Bangfuz Hanghmoeg

民族文字出版专项资金资助项目

GIJ CIZLIENG BYAUHCUNJ YWCUENGH GVANGJSIH BOUXCUENGH SWCIGIH 广西壮族自治区壮药质量标准

Gienj Daih' it (Banj 2008 nienz)

第一卷 (2008年版)

(Sawcuengh Caeuq Sawgun)

(壮汉双语)

Gvangjsih Bouxcuengh Swcigih
Sizbinj Yozbinj Genhdz Gvanlijgiz
广西壮族自治区食品药品监督管理局

Bien

编

Lanz Siujyinz
兰小云

Dwngz Mingzsinh
滕明新

Veiz Lu Hoiz
韦 露 译

Gvangjsih Gohyoz Gisuz Cuzbanjse
广西科学技术出版社

Minzcuz Sawcih Okbanj Cienhangh Swhginh Bangfuz Hanghmoeg

民族文字出版专项资金资助项目

GIJ CIZLIENG BYAUHCUNJ YWCUENGH GVANGJSIH BOUXCUENGH SWCIGIH 广西壮族自治区壮药质量标准

Gienj Daih' it (Banj 2008 nienz)
第一卷 (2008年版)

(Sawcuengh Caeuq Sawgun)
(壮汉双语)

Gvangjsih Bouxcuengh Swcigih
Sizbinj Yozbinj Genhduz Gvanlijigiz
广西壮族自治区食品药品监督管理局

BIEN
编

Lanz Siujyinz Dwngz Mingzsinh Veiz Lu Hoiz
兰小云 滕明新 韦 露 译

Gvangjsih Gohyoz Gisuz Cuzbanjse
广西科学技术出版社

图书在版编目 (CIP) 数据

广西壮族自治区壮药质量标准: 2008 年版. 第一卷:
汉壮对照 / 广西壮族自治区食品药品监督管理局编; 兰
小云, 滕明新, 韦露译. — 南宁: 广西科学技术出版社,
2017. 11

ISBN 978 - 7 - 5551 - 0885 - 6

I. ①广… II. ①广… ②兰… ③滕… ④韦… III.
①壮族—民族医学—中药材—质量标准—广西—汉语、
壮语 IV. ①R291.8 - 65

中国版本图书馆CIP数据核字 (2017) 第 268571 号

广西壮族自治区壮药质量标准 第一卷 (2008 年版) (壮汉双语)

GUANGXI ZHUANGZU ZIZHIQU ZHUANGYAO ZHILIANG BIAOZHUN DIYIJUAN

(2008 NIAN BAN) (ZHUANG HAN SHUANGYU)

广西壮族自治区食品药品监督管理局 编

兰小云 滕明新 韦露 译

策 划: 罗煜涛 陈勇辉
特约编辑: 覃祥周 雷明海
封面设计: 韦娇林

责任编辑: 罗煜涛
责任校对: 徐光华 韦淑英 覃祥建
责任印制: 韦文印

出 版 人: 卢培钊
社 址: 广西南宁市东葛路 66 号
网 址: <http://www.gxkjs.com>

出版发行: 广西科学技术出版社
邮政编码: 530022

经 销: 全国各地新华书店
印 刷: 广西大华印刷有限公司
地 址: 南宁市高新区科园大道 62 号
开 本: 890 mm×1240 mm 1/16
字 数: 800 千字
版 次: 2017 年 11 月第 1 版
书 号: ISBN 978 - 7 - 5551 - 0885 - 6
定 价: 168.00 元

邮政编码: 530007

印 张: 30.5
印 次: 2017 年 11 月第 1 次印刷

版权所有 侵权必究

质量服务承诺: 如发现缺页、错页、倒装等印装质量问题, 可直接向本社调换。

Moegloeg 目录

Veh Ndeu 一画

一

- DYB45—GXZYC0001—2008 一枝黄花/Goguthenj (1)
- DYB45—GXZYC0002—2008 一点红/Golizlungz (3)

Song Veh 二画

丁八九了

- DYB45—GXZYC0003—2008 丁公藤/Gaeulaiz (5)
- DYB45—GXZYC0004—2008 八角枫/Gogingz (9)
- DYB45—GXZYC0005—2008 八角茴香/Makgak (12)
- DYB45—GXZYC0006—2008 八角莲/Lienzbetgak (15)
- DYB45—GXZYC0007—2008 九龙藤/Gaeu'enq (18)
- DYB45—GXZYC0008—2008 九里香/Go'ndukmax (21)
- DYB45—GXZYC0009—2008 九里香油(满山香油)/Youzndukmax (24)
- DYB45—GXZYC0010—2008 九层风/Gaeucangzseng (26)
- DYB45—GXZYC0011—2008 了哥王/Go'nyozlox (28)

Sam Veh 三画

三土大山千广小马

- DYB45—GXZYC0012—2008 三七/Godienzcaet (31)
- DYB45—GXZYC0013—2008 三叉苦木/Gosamnga (36)
- DYB45—GXZYC0014—2008 三叶青藤/Gaeusammbaw (39)
- DYB45—GXZYC0015—2008 三叶香茶菜/Hazrieng'vaiz (41)
- DYB45—GXZYC0016—2008 三加/Baeklaeg (44)
- DYB45—GXZYC0017—2008 土垄大白蚁巢/Rongzmoedhau (47)
- DYB45—GXZYC0018—2008 土茯苓/Gaeulanghauh (51)
- DYB45—GXZYC0019—2008 大叶骨碎补/Goboujndok (54)
- DYB45—GXZYC0020—2008 大叶桉油/Youznganhcu (56)
- DYB45—GXZYC0021—2008 大叶菊/Gosaejrumz (59)

DYB45—GXZYC0022—2008	大头陈/Yeyangjidoq	(62)
DYB45—GXZYC0023—2008	大血藤/Gaeubengzlaz	(64)
DYB45—GXZYC0024—2008	山风/Go'ngaixrang	(67)
DYB45—GXZYC0025—2008	山芝麻/Lwgrazbya	(69)
DYB45—GXZYC0026—2008	山豆根/Lagdujbyaj	(72)
DYB45—GXZYC0027—2008	山香/Gobwnguk	(75)
DYB45—GXZYC0028—2008	山桔叶/Golwg'ndo	(78)
DYB45—GXZYC0029—2008	山银花/Mgaenzva'bya	(80)
DYB45—GXZYC0030—2008	山绿茶/Gocazbya	(84)
DYB45—GXZYC0031—2008	千斤拔/Goragdingh	(86)
DYB45—GXZYC0032—2008	广山药/Maenzbya	(89)
DYB45—GXZYC0033—2008	广西海风藤(海风藤)/Gaeudonj	(91)
DYB45—GXZYC0034—2008	广金钱草/Gvangigimcienz	(93)
DYB45—GXZYC0035—2008	广狼毒/Gofangzlengj	(96)
DYB45—GXZYC0036—2008	小风艾/Ngaihsaej	(98)
DYB45—GXZYC0037—2008	小驳骨/Hahcangswngh	(101)
DYB45—GXZYC0038—2008	小槐花/Govwnzcanh	(103)
DYB45—GXZYC0039—2008	马蹄金/Byaekcenzlik	(106)

Seiq Veh 四画

天无木五瓦牛毛火水

DYB45—GXZYC0040—2008	天胡荽/Nya'ndauhndeih	(108)
DYB45—GXZYC0041—2008	无根藤/Fazgyaz	(110)
DYB45—GXZYC0042—2008	无患子/Cehmakcangh	(112)
DYB45—GXZYC0043—2008	无患子果/Makcangh	(114)
DYB45—GXZYC0044—2008	木槿花/Vadanhbeiz	(116)
DYB45—GXZYC0045—2008	五味藤/Gogukcaengx	(118)
DYB45—GXZYC0046—2008	五指柑/Gogingj	(121)
DYB45—GXZYC0047—2008	瓦楞子/Gyapluengqngvax	(124)
DYB45—GXZYC0048—2008	牛大力/Gorengxmox	(126)
DYB45—GXZYC0049—2008	牛白藤/Gaeumoxgauj	(128)
DYB45—GXZYC0050—2008	牛耳枫/Meizcijmbe	(130)
DYB45—GXZYC0051—2008	牛奶木(牛奶樟)/Meizdw	(133)
DYB45—GXZYC0052—2008	牛尾菜/Caekdakmoz	(136)
DYB45—GXZYC0053—2008	毛两面针/Caenglojbwn	(138)
DYB45—GXZYC0054—2008	毛鸡骨草/Go'ndokgaeq	(141)

DYB45—GXZYC0055—2008	火炭母/Gaeumei	(144)
DYB45—GXZYC0056—2008	水蜈蚣/Gosamlimj	(147)

Haj Veh 五画

玉古龙甲四白汉

DYB45—GXZYC0057—2008	玉叶金花/Gaeubeizhau	(149)
DYB45—GXZYC0058—2008	玉郎伞/Bangjdunh	(152)
DYB45—GXZYC0059—2008	古羊藤/Gaeumbe	(154)
DYB45—GXZYC0060—2008	龙血竭/Meizlwedlungz	(156)
DYB45—GXZYC0061—2008	龙脷叶/Mbawlinxlungz	(162)
DYB45—GXZYC0062—2008	甲鱼/Duzfw	(164)
DYB45—GXZYC0063—2008	四方木皮/Meizlangmax	(167)
DYB45—GXZYC0064—2008	四方藤/Gaeuseiqfueng	(169)
DYB45—GXZYC0065—2008	白花丹/Godonhhau	(171)
DYB45—GXZYC0066—2008	白花蛇舌草/Nyarinnougou	(174)
DYB45—GXZYC0067—2008	白背叶/Godungzhau	(177)
DYB45—GXZYC0068—2008	汉桃叶/Gocaetdoh	(180)

Roek Veh 六画

老地芒当肉朱羊阳红

DYB45—GXZYC0069—2008	老鸦嘴/Gaeuhauh	(183)
DYB45—GXZYC0070—2008	老蛇莲/Goywgun	(185)
DYB45—GXZYC0071—2008	地枫皮/Makgakbya	(188)
DYB45—GXZYC0072—2008	地胆草/Nyanetdeih	(190)
DYB45—GXZYC0073—2008	地桃花/Vadauznamh	(192)
DYB45—GXZYC0074—2008	芒果叶(杧果叶)/Mbawmangzgoj	(194)
DYB45—GXZYC0075—2008	当归藤/Gaeudanghgveih	(196)
DYB45—GXZYC0076—2008	肉桂/Naenggveiq	(198)
DYB45—GXZYC0077—2008	朱砂/Sahoengz	(203)
DYB45—GXZYC0078—2008	朱砂根/Meizcaekgaen	(206)
DYB45—GXZYC0079—2008	羊开口/Gomaknat	(211)
DYB45—GXZYC0080—2008	羊耳菊/Nyafaedmoz	(213)
DYB45—GXZYC0081—2008	阳桃根/Raggofiengz	(215)
DYB45—GXZYC0082—2008	红鱼眼/Meizding	(218)
DYB45—GXZYC0083—2008	红药/Yazndiengx	(220)

Caet Veh 七画

走芙苍苳杠两豆连扶岗牡余鸡

DYB45—GXZYC0084—2008	走马风/Nyayouzfanj	(222)
DYB45—GXZYC0085—2008	走马胎/Gofunghlwed	(224)
DYB45—GXZYC0086—2008	芙蓉叶/Sabaizbeih	(226)
DYB45—GXZYC0087—2008	苍耳草/Cijdouxbox	(228)
DYB45—GXZYC0088—2008	苳麻根/Gobanh	(230)
DYB45—GXZYC0089—2008	杠板归(扛板归)/Gangzngwd	(232)
DYB45—GXZYC0090—2008	两面针/Gocaengloj	(234)
DYB45—GXZYC0091—2008	豆豉姜/Gaugingsaej	(239)
DYB45—GXZYC0092—2008	连钱草/Byaeknu	(241)
DYB45—GXZYC0093—2008	扶芳藤/Gaeundaux	(244)
DYB45—GXZYC0094—2008	岗松/Nyasauqbaet	(247)
DYB45—GXZYC0095—2008	岗松油/Youzsauqbaet	(249)
DYB45—GXZYC0096—2008	岗梅/Laekcaengh	(252)
DYB45—GXZYC0097—2008	牡蛎/Gyapsae	(254)
DYB45—GXZYC0098—2008	余甘子/Makyid	(257)
DYB45—GXZYC0099—2008	余甘子汁/Raemxmakyid	(260)
DYB45—GXZYC0100—2008	鸡矢藤/Gaeudaekmaj	(263)

Bet Veh 八画

苦茅松郁岩罗虎金狗肿炉

DYB45—GXZYC0101—2008	苦木/Gofaexhaemz	(265)
DYB45—GXZYC0102—2008	苦玄参/Godouh	(267)
DYB45—GXZYC0103—2008	茅莓/Makdumh	(269)
DYB45—GXZYC0104—2008	松叶/Mbawcoengz	(271)
DYB45—GXZYC0105—2008	郁金/Hinghenj	(274)
DYB45—GXZYC0106—2008	岩黄连/Ngumxlien	(278)
DYB45—GXZYC0107—2008	罗汉果/Maklozhan	(281)
DYB45—GXZYC0108—2008	虎杖/Godiengangh	(284)
DYB45—GXZYC0109—2008	金不换/Maengzbaegmbouj	(289)
DYB45—GXZYC0110—2008	金果榄/Gimjlamz	(292)
DYB45—GXZYC0111—2008	金线风/Gaeugihdaengz	(295)
DYB45—GXZYC0112—2008	金樱根/Raggovengj	(297)
DYB45—GXZYC0113—2008	狗肝菜/Gobahcim	(299)
DYB45—GXZYC0114—2008	肿节风/Galoemq	(301)
DYB45—GXZYC0115—2008	炉甘石/Rindaepyiengz	(306)

Gouj Veh 九画

珍南战钩香鬼剑穿迷

DYB45—GXZYC0116—2008	珍珠/Caw	(309)
DYB45—GXZYC0117—2008	南板蓝根/Gohungh	(312)
DYB45—GXZYC0118—2008	战骨/Maengmbaek	(315)
DYB45—GXZYC0119—2008	钩藤/Gaeugvaqngaeu	(317)
DYB45—GXZYC0120—2008	香樟/Gauchah	(320)
DYB45—GXZYC0121—2008	鬼画符/Meizbijnding	(323)
DYB45—GXZYC0122—2008	剑叶龙血树/Faexlwedlungz	(325)
DYB45—GXZYC0123—2008	穿心莲/Nyafaenzlenz	(328)
DYB45—GXZYC0124—2008	穿花针/Cimcuenva	(333)
DYB45—GXZYC0125—2008	迷迭香/Mizdezyangh	(336)

Cib Veh 十画

莪桂核桃铁积倒宽海

DYB45—GXZYC0126—2008	莪术/Ginghgunh	(339)
DYB45—GXZYC0127—2008	桂枝/Naenggveiq	(342)
DYB45—GXZYC0128—2008	核桃/Haekdouz	(345)
DYB45—GXZYC0129—2008	桃金娘果/Maknim	(347)
DYB45—GXZYC0130—2008	铁扫帚/Gobaetdiet	(350)
DYB45—GXZYC0131—2008	积雪草/Byaeknok	(353)
DYB45—GXZYC0132—2008	倒扣草/Godazdauq	(356)
DYB45—GXZYC0133—2008	宽筋藤/Gaeusongx	(358)
DYB45—GXZYC0134—2008	海蛇/Ngwzhaij	(360)
DYB45—GXZYC0135—2008	海螵蛸/Ndukmaegyiz	(363)

Cib'it Veh 十一画

黄萝排蛇甜盘猪粗断

DYB45—GXZYC0136—2008	黄皮叶/Mbawgomaed	(366)
DYB45—GXZYC0137—2008	黄精/Ginghsw	(369)
DYB45—GXZYC0138—2008	萝芙木/Faexlauxbaeg	(374)
DYB45—GXZYC0139—2008	排钱草(龙鳞草根)/Ragdaebcienz	(379)
DYB45—GXZYC0140—2008	蛇床子油/Youznгаizleg	(382)
DYB45—GXZYC0141—2008	甜茶藤/Cazvan	(384)
DYB45—GXZYC0142—2008	盘龙参/Hazcinh	(387)
DYB45—GXZYC0143—2008	猪胆汁/Raemxmbeimou	(390)
DYB45—GXZYC0144—2008	猪胰/Mamxmou	(393)
DYB45—GXZYC0145—2008	粗糠柴根/Raggo'gyauz	(396)

DYB45—GXZYC0146—2008	断肠草/Gaeunguenx	(399)
Cibngeih Veh 十二画		
喜葫棒蛤黑番滑		
DYB45—GXZYC0147—2008	喜树果/Makmeizraek	(402)
DYB45—GXZYC0148—2008	葫芦茶/Cazbou	(405)
DYB45—GXZYC0149—2008	棒柄花叶/Mbawcazloek	(407)
DYB45—GXZYC0150—2008	蛤蚧/Aekex	(410)
DYB45—GXZYC0151—2008	黑风藤/Gaeugyoilingz	(412)
DYB45—GXZYC0152—2008	黑吹风/Gaeuling	(414)
DYB45—GXZYC0153—2008	番石榴根/Ragnimhung	(417)
DYB45—GXZYC0154—2008	滑石粉/Mbarinraeuz	(420)
Cibsam Veh 十三画		
蓝滇溪		
DYB45—GXZYC0155—2008	蓝花柴胡/Golailoj	(423)
DYB45—GXZYC0156—2008	滇桂艾纳香/Gonzya	(426)
DYB45—GXZYC0157—2008	溪黄草/Gloedcaemj	(429)
Cibseiq Veh 十四画		
槟翠漆		
DYB45—GXZYC0158—2008	槟榔/Makbinhlangz	(432)
DYB45—GXZYC0159—2008	翠云草/Go'gveihgih	(435)
DYB45—GXZYC0160—2008	漆大姑/Aenmoedgunj	(437)
Cibhaj Veh 十五画		
横		
DYB45—GXZYC0161—2008	横经席/Makmanxbyaj	(440)
Cibroek Veh Caeuq Doxhwnj 十六画及以上		
薜薏篱		
DYB45—GXZYC0162—2008	薜荔(薜荔果)/Makbup	(442)
DYB45—GXZYC0163—2008	薏苡仁/Haeuxroeg	(444)
DYB45—GXZYC0164—2008	篱栏网/Gaeumuengxbya	(449)
Fouqloeg/附录		(451)
Canhgauj Vwnzyen/参考文献		(459)

DYB45—GXZYC0001—2008

一枝黄花 Goguthenj

Yizhihuanghua

棵共现

HERBA SOLIDAGINIS

Cungj yw neix dwg daengx go yw hawq goguthenj *Solidago decurrens* Lour. doenghgo gizgoh. Seizcou seiz hai va dawz mak vat aeu, cawz bae namhsa, dak hawq.

【Singqyiengh】 Cungj yw neix raez 30~100 lizmij. Ganjrag co youh dinj, ragsaeq saek henjoiq maj baenz nyoemq. Ganj yiengh saeulenz, cizging 0.2~0.5 lizmij; baihrog saekhenjloeg, saekaeujnding mong roxnaeuz saek gyaemq myox, miz sienqlimq, baihgwnz miz bwn. Yw haemq byoiq, heih euj raek, mienh naj duenh miz senhveiz, miz ngviz. Mbaw dog doxdoi maj, lai suk nyaueq, soiq, mbaw caezcingj mbe bingz le baenz yiengh aen'gyaeq roxnaeuz yiengh longzcim, raez 1~9 lizmij, gvangq 0.3~1.5 lizmij; gyauejbyai loq soem roxnaeuz ngoemx, bienmbaw bingzraeuz roxnaeuz miz heujgawq cax mbouj caezcingj, gizgoek iet roengz baihlaj baenz gaenz. Foengqva yiengh aen gyauej cizging daihgaiq 0.7 lizmij, baiz baenz roix, saek seiz miz va saekhenj lumj linx lw roengz, lai suk nyaueq niujgoz, iva 3 caengz, lumj aen gyaueq yiengh longzcim. Makhaep iq, bwndingj saekhenjhau. Loq miz di heiqrang, feih loq haemz, manh.

【Guh Baenz Yw】 Dawz huqcab deuz, swiq seuq, loq nyinh, ronq donh dinj, dak hawq, raeng deuz daeuh nwnh.

【Sing'vei Caeuq Haeuj Meg】 Ywdoj Loq haemz, manh, liengz; miz di doeg. Haeuj megbwt.

Ywcuengh Manh, haemz, hanz; miz di doeg.

【Gunghnwngz Caeuq Cujyau Yw】 Ywdoj Doeng fung siu huj, siu foeg gaij doeg. Yungh daeuj yw baenzsa, congghozin, congghoz foeg in, baezdoeg mbuemqdoeg.

Ywcuengh Diuz lohhu, doeng roenraemx, cawz fungdoeg, cawz doeghu. Yungh daeuj yw baenzsa, hoz in maz, vuengzbiu, baenzfoeg, baeznong, ngwzdoeg haeb sieng, gyak.

【Yunghfap Caeuq Yunghliengh】 Ywdoj 9~15 gwz. Mbouj hab cienq nanz lai.

Ywcuengh 9~15 gwz. Mbouj hab cienq nanz lai. Rogyungh aeu yw'ndip habliengh, dub yungz oep giz bingh.

【Romcuengq】 Cuengq giz hawq.

本品为菊科植物一枝黄花 *Solidago decurrens* Lour.的干燥全草。秋季花果期采挖,除去泥沙,干燥。

【性状】 本品长30~100 cm。根茎短粗,簇生淡黄色细根。茎圆柱形,直径0.2~0.5 cm;表面黄绿色、灰棕色或暗紫红色,有棱线,上部被毛。质脆,易折断,断面纤维性,有髓。单叶互生,多皱缩、破碎,完整叶片展平后呈卵形或披针形,长1~9 cm,宽0.3~1.5 cm;先端稍尖或钝,全缘或有不规则疏锯齿,基部下延成柄。头状花序直径约0.7 cm,排成总状,偶有黄色舌状花残留,多皱缩扭曲,苞片3层,卵状披针形。瘦果细小,冠毛黄白色。气微香,味微苦、辛。

【炮制】 除去杂质,洗净,稍润,切短段,干燥,筛去灰屑。

【性味与归经】 中医 微苦、辛,凉;有小毒。归肺经。

壮医 辣、苦,寒;有小毒。

【功能与主治】 中医 疏风清热,消肿解毒。用于感冒,急性咽喉炎,扁桃体炎,疮疖肿毒。

壮医 调火路,通水道,祛风毒,清热毒。用于贫痧(感冒),货烟妈(咽痛),能蚌(黄疸),笨浮(水肿),呗农(痈疮),额哈(毒蛇咬伤),痲(手足癣)。

【用法与用量】 中医 9~15 g。不宜久煎。

壮医 9~15 g。不宜久煎。外用鲜品适量,捣烂敷患处。

【贮藏】 置干燥处。

DYB45—GXZYC0002—2008

一点红 Golizlungz

Yidianhong

棵立龙

HERBA EMILIAE

Cungj yw neix dwg daengx go yw hawq golizlungz *Emilia sonchifolia* (L.) DC. doenghgo gizgoh. Seizhah, seizcou vat aeu, dak hawq, roxnaeuz swnh ndip ronq baenz donh, dak hawq.

【Singqyiengh】 Cungj yw neix raez 10~50 lizmij. Rag saeq caiq goz, miz ragmumh. Ganj saeq yiengh saeulenz, baihrog saekheu myox, baihlaj miz bwnyungz. Mbaw dingz lai suk nyaeuq, mbe bingz le mbaw maj lajgoek dek baenz yiengh aen gimz, raez 5~10 lizmij, gvangq 2.5~5 lizmij, saekheu mong roxnaeuz saekheu myox, gyaeujbyai mbawdek hung, ca mbouj lai dwg yiengh samgak, gizgoek heux ganj, bien mbaw miz heujngoemx cax; mbaw maj gwnz ganj menhmenh bienq gaeb. Foengqva yiengh aen gyaeuj 2~3 aen baiz baenz yiengh comz liengj, aen lupva yiengh saeulenz, iva caengz ndeu, baenz diuz yiengh longz cim roxnaeuz ca mbouj lai baenz diuz, raez daihgaic 1 lizmij; va baenz yiengh guenj saekhenj, bwndingj saekhau. Makhaep yiengh luenzcingq gaeb, raez daihgaic 3 hauzmij, miz limq. Loq miz di heiq, feih haemz.

【Guh Baenz Yw】 Dawz huqcab deuz, swiq seuq, loq nyinh, ronq baenz donh, dak hawq.

【Sing'vei Caeuq Haeuj Meg】 Ywdoj Loq haemz, liengz. Haeuj megbwt, megdungx.

Ywcuengh Haemz, hanz.

【Gunghnwngz Caeuq Cujyau Yw】 Ywdoj Gaij huj doeg, leih nyough. Yungh daeuj yw oksiq, okhaexmug, oknyoughndaenq, lohdiemheiq deng lah, dafeiz, conghbak siengnaeuh, baeznong.

Ywcuengh Doeng lohlungz lohhu, cawz doeghu, cawz fungdoeg, cawz doegcumx, gaij non. Yungh daeuj yw fatvuengh, baenzfoeg, vuengzbiu, baenzae, baenzsa, dafeiz, hoz in maz, baezding, baeznong, baeznou, nyoughlwed, roengz begdaiq, ngwzdoeg haeb sieng.

【Yunghfap Caeuq Yunghliengh】 15~30 gwz, yw'ndip 30~60 gwz. Rogyungh aeu yw'ndip habliengh, dub yungz oep giz bingh.

【Romcuengq】 Cuengq giz hawq giz doeng rumz.

本品为菊科植物一点红 *Emilia sonchifolia* (L.) DC. 的干燥全草。夏、秋季采挖,干燥,或趁鲜切段,干燥。

【性状】 本品长 10~50 cm。根细而弯曲,有须根。茎细圆柱形,表面暗绿色,下部被茸毛。叶多皱缩,展平后基生叶呈琴状分裂,长 5~10 cm,宽 2.5~5 cm,灰绿色或暗绿色,先端裂片大,近三角形,基部抱茎,边缘具疏钝齿;茎生叶渐狭。头状花序 2~3 个排成聚伞状,总苞圆柱形,苞片 1 层,呈条状披针形或近条形,长约 1 cm;管状花棕黄色,冠毛白色。瘦果狭矩圆形,长约 3 mm,有棱。气微,味苦。

【炮制】 除去杂质,洗净,稍润,切段,干燥。

【性味与归经】 中医 微苦,凉。归肺、胃经。

壮医 苦、寒。

【功能与主治】 中医 清热解毒,利尿。用于泄泻,痢疾,尿路感染,上呼吸道感染,结膜炎,口腔溃疡,疮痈。

壮医 通龙路火路,清热毒,祛风毒,除湿毒,杀虫。用于发旺(风湿骨痛),笨浮(水肿),能蚌(黄疸),埃病(咳嗽),贫痧(感冒),火眼,货烟妈(咽痛),呗叮(疔疮),呗农(痈肿),呗奴(瘰疬),肉裂(血淋),隆白呆(带下),额哈(毒蛇咬伤)。

【用法与用量】 15~30 g,鲜品 30~60 g。外用鲜品适量,捣烂敷患处。

【贮藏】 置通风干燥处。

DYB45—GXZYC0003—2008

丁公藤 Gaeulaiz

Dinggongteng 勾来

CAULIS ERYCIBES

Cungj yw neix dwg gij ganjgaeu hawq gaeulaiz *Erycibe obtusifolia* Benth roxnaeuz gaeulaiz mbawlweng *Erycibe schmidtii* Craib doenghgo senzvahgoh. Daengxbi cungj ndaej yaeb sou, ronq baenz donh roxnaeuz gep, dak hawq.

【Singqyiengh】 Cungj yw neix dwg ronq ngeng baenz donh roxnaeuz gep, cizging 1~10 lizmij. Rognaeng saekhenjmong, saekhenjgeq mong roxnaeuz saekaeujnding mong, loq co, miz cauz feuz caeuq rizsoh roxnaeuz rizdek mbouj caezcingj, conghnaeng baenz diemj baenz yiengh gyak, saekhenjhau, roгнаeng geq le baenz gepmbang bokroengz. Yw haemq geng, senhveiz haemq lai, mbouj heih eujraek, mienhcab yiengh bomj, saekhenjgeq roxnaeuz saekaeujnding mong, mbouj doengz itbuen veizgvanjsuz baenz yiengh va roxnaeuz baenz gep, daujgvanj giz faex baenz diemj. Loq miz di heiq, feih cit.

【Sijsaeg Faenbied】 Aeu gij mba cungj yw neix 3 gwz, gya ciujcingh 40 hauzswngh, cimqiep gvaq hwnz, gya'ndat lae bae lae dauq 6 aen cungdaeuz, daih gvaq, raemxdaih gya 6 mozwj/swngh raemx yenzsonh 6 hauzswngh, gya'ndat lae bae lae dauq 3 aen cungdaeuz, cuengq gwnz ndaw sieng suiyyuz naengj hawq, nyaqlw gya ciujcingh 10 hauzswngh hawj de yungz, dangqguh raemx huq hawj sawqniemh. Lingh aeu huqdoiqciuq Dunghlangdang Neicij, gya ciujcingh guhbaenz gij raemx moix 1 hauzswngh hamz 0.25 hauzgwz, dangqguh raemx huqdoiqciuq. Ciuq bozcwngz swzbujfaz (Cunghgoz Yozdenj 2005 nienz banj daih'it bouh fouqloeg VI B) sawqniemh, sup aeu baihgwnz song cungj raemx gak 3 veizswngh, faenbied ndik youq gwnz benjmbang gveihgyauh G doengzcaez aeu sohgyazgih senhveizsunaz guh ywnem haenx bae, aeu vanzgiyvanz-sanhluzgyazvanz-yizsonh yizcij-gyazsonh (6 : 10 : 7 : 1.2) guh yw'mbehai, mbehai, dawzok, langh hawq, cuengq laj daeng swjvaigvagh (365 nazmij) genjcaz yawj. Ndaw swzbuj huq hawj sawqniemh, youq gwnz giz doxhab caeuq swzbuj huqdoiqciuq, yienh'ok banq yingzgvangh rongh saeklamz doxdoengz.

【Genjcaz】 Raemx Ciuq fap raudingh raemx (Cunghgoz Yozdenj 2005 nienz banj daih'it bouh fouqloeg IX H cungj fuengfap daih'it) raudingh, mbouj ndaej mauhgvaq 12.0%.

【Cungjveihfwnh】 Mbouj ndaej mauhgvaq 10.0% (Cunghgoz Yozdenj 2005 nienz banj daih'it bouh fouqloeg IX K).

【Doxgaiq Cimqok】 Ciuq fap raudingh cunzyungzsing doxgaiq cimqok hangh lajde fapcimqndat (Cunghgoz Yozdenj 2005 nienz banj daih'it bouh fouqloeg X A) raudingh, aeu ciujcingh guh yungzci, mbouj ndaej noix gvaq 3.0%.

【Hamzliengh Raudingh】 Ciuq gauhyau yizsieng swzbujfaz (Cunghgoz Yozdenj 2005 nienz

banj daih'it bouh fouqloeg VI D) raudingh.

Swzbuj Diuzgen Caeuq Hidungj Habyunghsingq Sawqniemh Aeu sizbaz vanzgi h gveihvanz genhoz gveihgyauh guh doxgaiq dienzhoengq; aeu gyazcunz-raemx-binghcusonh (32 : 68 : 0.16) guh liuzdungsieng; niemhdingh bohczangz dwg 298 nazmij. Soq lijlunbanj ciuq dunghlangdang neicij diemj ceiq sang geiqsuenq wnggai mbouj daemq gvaq 2000.

Cauhndaej Raemx Huqdoi qciuq Cingmaed caengh aeu huqdoi qciuq dunghlangdang neicij habliengh, gya gyazcunz guhbaenz gij raemx moix 1 hauzswng h hamz 40 veizgwz, couh ndaej.

Cauhndaej Raemx Huq Hawj Sawqniemh Aeu gij mba cungj yw neix(aeu seiqhauh raeng raeng gvaq) daihgaiq 1 gwz, cingmaed caengh dingh, cuengq haeuj ndaw aen bingzcuihgingz miz saek, cingmaed gya haeuj 70% ciujcingh 50 hauzswng h, caengh dingh naek, gya'ndat lae bae lae dauq 6 aen cungdaeuz, cuengq gyoet, caiq caengh dingh naek, aeu 70% ciujcingh bouj gaeuq gij naek gemjnoix caeuq sied bae, ngauz yinz, daih gvaq. Cingmaed rau aeu raemxdaih daih baez daihngaih 25 hauzswng h, cuengq ndaw sauhbingz, hawj raemx gwd daengz daihgaiq 1 hauzswng h, gya 3 mozwj/swng h raemx yenzsonh 10 hauzswng h, youq ndaw raemx gya'ndat seiz gya'ndat suijgaij 2 aen cungdaeuz, sikhaek langh caep, senj haeuj ndaw aenlaeuh faen raemx, aeu raemx 10 hauzswng h faen baez dajswiq aendajcaeng, gyoebhaeuj ndaw aenlaeuh faen raemx, gya luzvanaz 2 gwz, aeu sanhluzgyazvanz aeu rengzhaenq saenqngauz aeu 5 baez, moixbaez 15 hauzswng h, gyongjgyaeb raemx sanhluzgyazvanz, gya vuzsuij liuzsonhnaz 2 gwz, gyauz, daih gvaq, aen dajcaeng aeu dingz noix sanhluzgyazvanz dajswiq, daih gvaq, gyongjgyoeb raemxdaih, 70°C doxroengz hawj raemx gwd daengz yaek hawq, sikhaek gya gyazcunz habliengh hawj de yungz, senj daengz ndaw aen bingzrau 10 hauzswng h, caemhcai q gya gyazcunz boiqsaw daengz gwzdu, ngauz yinz, couh ndaej.

Fapraudingh Faenbied cingmaed sup aeu raemx huqdoi qciuq caeuq raemx huq hawj sawqniemh gak 10 veizswng h, guenq haeuj yizsieng swzbujyiz, rau dingh, couh ndaej.

Cungj yw neix ciuq gij ywhawq daeuj geiqsuenq, hamz dunghlangdang neicij ($C_{10}H_8O_4$) mbouj ndaej noix gvaq 0.050%.

【Guh Baenz Yw】 Dawz huqcab deuz, swiq seuq, yinh gvaqdoh, ronq baenz gep, dak hawq.

【Sing'vei Caeuq Haeuj Meg】 Ywdoj Manh, raeuj; miz di doeg. Haeuj megdaep, megmamx, megdungx.

Ywcuengh Manh, hwng; miz di doeg.

【Gunghnwngz Caeuq Cujyau Yw】 Ywdoj Siu fung cawz cumx, siu foeg dingz in. Yungh daeuj yw fungcaep in maz, maz mbangj, laemx dwk deng sieng.

Ywcuengh Doeng lohlungz lohhu j, doeng roenraemx, cawz fungdoeg, cawz doegcumx, siu foeg dingz in. Yungh daeuj yw fatvuengh, maz mbangj, laemx dwk deng sieng.

【Yunghfap Caeuq Yunghliengh】 3~6 gwz, yungh daeuj boiqguh laeuiyw, gwn aeu roxnaeuz cat baihrog.

【Haeujsim】 Cungj yw neix okhanh cozyung ak, bouxhawnyieg siujsim yungh, mehmiz-ndang geih gwn.

【Romcuengq】 Cuengq giz hawq.

本品为旋花科植物丁公藤 *Erycibe obtusifolia* Benth. 或光叶丁公藤 *Erycibe schmidtii* Craib 的干燥藤茎。全年均可采收,切段或片,干燥。

【性状】 本品为斜切的段或片,直径1~10 cm。外皮灰黄色、灰褐色或浅棕褐色,稍粗糙,有浅沟槽及不规则纵裂纹或龟裂纹,皮孔点状或疣状,黄白色,老的栓皮呈薄片剥落。质坚硬,纤维较多,不易折断,切面椭圆形,黄褐色或浅黄棕色,异型维管束呈花朵状或块状,木质部导管呈点状。气微,味淡。

【鉴别】 取本品粉末3 g,加乙醇40 ml,浸渍过夜,加热回流6小时,滤过,滤液加6 mol/L 盐酸溶液6 ml,加热回流3小时,置水浴上蒸干,残渣加乙醇10 ml使溶解,作为供试品溶液。另取东莨菪内酯对照品,加乙醇制成每1 ml含0.25 mg的溶液,作为对照品溶液。照薄层色谱法(中国药典2005年版一部附录VI B)试验,吸取上述两种溶液各3 μ l,分别点于同一以羧甲基纤维素钠为黏合剂的硅胶G薄层板上,以环己烷-三氯甲烷-乙酸乙酯-甲酸(6:10:7:1.2)为展开剂,展开,取出,晾干,置紫外光灯(365 nm)下检视。供试品色谱中,在与对照品色谱相应的位置上,显相同的亮蓝色荧光斑点。

【检查】 水分 照水分测定法(中国药典2005年版一部附录IX H第一法)测定,不得过12.0%。

总灰分 不得过10.0%(中国药典2005年版一部附录IX K)。

【浸出物】 照醇溶性浸出物测定法项下的热浸法(中国药典2005年版一部附录X A)测定,用乙醇作溶剂,不得少于3.0%。

【含量测定】 照高效液相色谱法(中国药典2005年版一部附录VI D)测定。

色谱条件与系统适用性试验 以十八烷基硅烷键合硅胶为填充剂;以甲醇-水-冰醋酸(32:68:0.16)为流动相;检测波长为298 nm。理论板数按东莨菪内酯峰计算应不低于2 000。

对照品溶液的制备 精密称取东莨菪内酯对照品适量,加甲醇制成每1 ml含40 μ g的溶液,即得。

供试品溶液的制备 取本品粉末(过四号筛)约1 g,精密称定,置具塞锥形瓶中,精密加入70%乙醇50 ml,称定重量,加热回流6小时,放冷,再称定重量,用70%乙醇补足减失的重量,摇匀,滤过。精密量取续滤液25 ml,置烧瓶中,浓缩至约1 ml,加3 mol/L盐酸溶液10 ml,水浴中加热水解2小时,立即冷却,移入分液漏斗中,用水10 ml分次洗涤容器,并入分液漏斗中,加氯化钠2 g,用三氯甲烷强力振摇提取5次,每次15 ml,合并三氯甲烷液,加无水硫酸钠2 g,搅拌,滤过,容器用少量三氯甲烷洗涤,滤过,滤液合并,70℃以下浓缩至近干,立即加甲醇适量使溶解,转移至10 ml量瓶中,并加甲醇稀释至刻度,摇匀,即得。

测定法 分别精密吸取对照品溶液与供试品溶液各10 μ l,注入液相色谱仪,测定,即得。

本品按干燥品计算,含东莨菪内酯($C_{10}H_8O_4$)不得少于0.050%。

【炮制】 除去杂质,洗净,润透,切片,干燥。

【性味与归经】 中医 辛,温;有小毒。归肝、脾、胃经。

壮医 辣,热;有小毒。

【功能与主治】 中医 祛风除湿,消肿止痛。用于风湿痹痛,半身不遂,跌扑肿痛。

壮医 通龙路火路,利水道,祛风毒,除湿毒,消肿止痛。用于发旺(风湿骨痛),麻邦(半身

不遂),林得叮相(跌打肿痛)。

【用法与用量】 3~6 g,用于配制酒剂,内服或外搽。

【注意】 本品有强烈的发汗作用,虚弱者慎用,孕妇忌服。

【贮藏】 置干燥处。